

Prinz Eugen nehézcirkálójának - A szerencsés hajó

Hozzáadta: Sebestyén Gábor

2004. október 19. Kedd 18:45

Utolsó frissítés 2007. november 19. Hétfő 20:38

A "J" jelzésű hajó a német tengerészet 1936 őszén kezdte meg a Hipper osztály harmadik tagjaként. A németek olyan nevet szerettek volna választani a hajónak, mely szimbolizálja a történelmi kapcsolatokat az Ostmark-al, vagyis Auszriával (és ezáltal tulajdonképpen az Osztrák-Magyar Monarchiával). Ezért eredetileg a Tegethoff nevet szánták a hajónak. Tegethoff admirális azonban 1866-ban Lissa-nál elgőcsöfös vereséget mért az olasz flottára, így - nem akarván megsérteni a szövetséges olaszok érzszeit - a németek más nevet választottak. A "J" jelzésű hajó a gy nevezetű herceg [1663-1736] után.

A Prinz Eugen-t 1938 augusztus 22-én bocsátották vízre. Az eseményt egybekötötték Horthy Miklós látogatásával (aki az osztrák-magyar flotta utolsó főparancsnoka volt), így a 'keresztanya' nem volt más, mint Horthy Miklós.

A vízrebocsátás 1938-ban.

A hajó, a további szerelési munkálatok elvégzése után, 1940 augusztus 1-én állították szolgálatba.

A Prinz Eugen 1940-ben

A káliforniai gyakorlatok tesztelésére utasították az első bevetésre 1941 május 18-án kerület sor. Ez volt a herceg/rhedt 'Rheinbung', melyet a Bismarck sörhajójaként hajtott végre.

Bismarck a Prinz Eugen-ről fonykópeze.

Május 24-én az esti órákban a Bismarck-on tartózkodó flottaparancsnok által tevőkenyészre utasította a Prinz Eugen parancsnokát. A két hajó szétvált és mint tudjuk a Bismarck végül elsüllyedt. A Prinz Eugen pedig tovább cirkált az éceánon, de nem tudott elsüllyeszteni egyetlen ellenséges hajó sem. Végül a kázinproblémák miatt jőőrelő befutott Brestbe. Brest, 1941 06.01

Á

Itt tartózkodott 1942 januárjáig, mikor az állandó jellegű lágitámadások miatt Hitler parancsot adott, hogy a Scharnhorst és Gneisenau csatárcirkálóját, valamint a Prinz Eugen-t Norvégia felé kell vinni a La Manche-on keresztül. Ez volt a 'Cerberus' hadművelet (melyet 'Csatornafutam'-nak is hívnak), mely 1942 február 11-én kezdődött. A németek hatalmas kockázatot vállaltak, hisz a csatorna Dover és Calais között mindössze 40 kilométer széles.

Fennállt a veszély, hogy a I. világháború tengeri fedezet ellenére az angolok koncentrált támadást indítanak a hajóromok ellen. A nagy veszélyt nem tárták el semmi. Pontosabban az angolok február 12.-én, a déli irányban egy I. világháború felderítő-alkalmazás 'vadász' a német hajókat a Somme vonalban a belga partoknál. A katonák azonban ekkor már távol volt a csatorna legszélesebb részén és a sebességben indított brit támadásokat visszaverték. Itt érdemes megemlíteni, hogy ebben a hadműveletben halt meg Esmond Knight parancsnok is, aki repülőgéppel azt a torpedót indította 1941 májusában, mely megrongálta a Bismarck kormánylapátját, ezzel irányíthatatlanná tette a hajót. Itt sajnos nem volt szerencse. Az általa irányított repülőgéppel (6 Swordfish torpedóvető gép) a németek lelőtték. A parancsnok tettét posztumusz Viktória-keresztet kapott. A tárták el a mai napig felrögzítve az angolok, hogy elszalasztottak egy remek lehetőséget a németekkel való szemérményes. Ha a hajók és a repülőgépek nem is aknájk legalább 'sikereket' értek el. A Scharnhorst katasztrófa, a Gneisenau egység futott aknára.

Á

A Scharnhorst és Gneisenau csatáinak, valamint a későbbi hajók a Prinz Eugen hádjárat felfedezése a 'Csatornafutam' alatt.

Későbbi németek kitörő manőverek után a Prinz Eugen február 23.-án érte el a norvégiai Drontheim fjordot. A fjord bejárata előtt a Trident nevű brit tengeralattjáró megtorpedázta a hajót. A szerencsés selymes volt. A hátsó rész nagyobbik felét egyszerre le kellett venni és ideiglenes vízszintes falat építeni. Ezzel egyúttal egy ideiglenes kormányzóvető is beépítettek, melyet a legények kénytelenül a fedélzetről működtetett.

A Prinz Eugen május 16.-án indult el Kielbe a végleges javítások elvégzésére. Az ideiglenes kormányzó kezelőmatricákat alaposan megvizsgálta az a 46 brit bombázó és torpedóvető, mely a katonák között koncentrált támadást intézett a hajó ellen. Akármilyen hihetetlen is, de sikerült elkerülni az ésszes bombát és torpedót. A hajó május 18.-án érkezett Kielbe és ott is maradt a javítások elvégzéséig, vagyis 1942 októberéig. 1942 októberétől 1943 januárjáig a Prinz Eugen német vizeken tartózkodott. 1943 január 9.-én és 25.-én két kitörési kísérletet hajtott Scharnhorst csatáinak és a Kattegat-on és Skagerrak-on át. Mindkét kísérletet svéd hajók és repülőgépek észlelték, így mindkét műveletet felfüggesztették.

A Scharnhorst a Prinz Eugen-ről felfedezése az egyik áttörési kísérlet alatt.

A Prinz Eugen 1943 februárjától a német flotta kikötő-katonák számára lett és a hajóvadász végleges hagya már a Balti tengert tárták el. A hajón nem csak az ójoncokat köpeztek ki, hanem újfajta fegyvereket és radarrendszereket is teszteltek.

Tesztradar a Prinz Eugen előlső felépítményén.

A hajóvadász szolgálatot egy rövid katonák zavarta meg. 1943 májusában egy, a Barents tengeren vett vesztes csatában, Hitler délnyugaton megparancsolta, hogy vízszintes csavassal a német flotta hajóit. A Prinz Eugen-t így rövid idő tárták el a flotta hajóinak jegyzékéből. A nagy veszélyt az új főparancsnok, Dönitz admiralis, meggyőzte Hitlert, hogy

vissza esztelen parancsát. A Prinz Eugen-en további folyhatott a kiképzés az új fegyverek, például a 40mm-es légvédelmi légveg tesztje. A viszonylag nyugalmas háttérben 1944 júniusában történt. A Prinz Eugen-ből, a Lützow-ból, az Admiral Scheer-ből a 6. rombolóflottilla hajóiból megalakították a Kettes Harccsoportot (a vezénylő altengernagy utánpótlás Thiele Harccsoportnak is nevezték). A tengeri útközlekedésre nem került sor. Amikor a szovjet Vörös Hadsereg megkezdte előrenyomulását Finnországra, a Baltikumba és Kelet-Poroszországra, a harccsoportot a parton előretérítve szétválasztották az oroszok ellen vetették be. A Prinz Eugen számára bevetésen vett részes melyek során parti célokat támadott. Ebből a legsikeresebb Tukum bombázása volt 1944 augusztus 19-20-án. A kilátás léghajók 80%-a talált. Az egyetlen tengeri bevetésre 1944 szeptember 20-án került sor. A Prinz Eugen károsítást szenvedett egy hat tonna súlyú ágyúkonvojnak, melyek az ón. német légi hadsereg nehéz felszerelését szállított Finnországra. A károsítást okozta volt, mert a finnek szeptember 5-én fegyverszünetet kötöttek az oroszokkal és szembefordultak a hitleri németekkel. A megkezdett utánpótlás folyt a szétválasztott célok támadása a balti tengeri térségben. Ennek során 1944 október 15-én a Gotenhafen-be (ma Gdynia) való visszatérés során a Prinz Eugen legújabb és majdnem teljesen újított Leipzig kábelnyújtó került.

A kábelnyújtó az újított és utánpótlás. A szétválasztás kábelnyújtó 14 órán át tartott.

A Prinz Eugen orrát kevesebb mint 30 nap alatt megjavították, a Leipzig-et viszont Danzig-ba (ma Gdansk) vitték és a kikötőben ón. parti erődöt használták.

A szeptember 14-én Leipzig a Gdansk-ba benyomuló szovjet csapatokat légi.

A háború vége 1945 április 4-én jött el a Prinz Eugen és legénysége számára. Ekkor támadták utóljára a part előrenyomuló szovjet egységeket és itt szenvedték el az utolsó - 12 fős - veszteséget. Mivel a főtámaszok elfogyott, a Prinz Eugen először Swinemünde-be, majd Koppenhágába ment. Itt kivonták a szolgálatból 1945 május 7-én. Majd brit felügyelet alá került május 9-én.

Koppenhága, 1945 május 9. A megmaradt létszert brit parancsra kirakják.

A Prinz Eugen-t brit kísérettel Wilhelmshaven-be küldték 1945 május 26-án. Ott szétválasztották, ahol a szétválasztások szakértői a nyári folyamán alaposan megvizsgálták. Majd ezután egy kissé komikus epizóddal folytatódott. A német flotta megmaradt hajóit a nagy győztes nagyhatalom felosztotta egymás között. A Prinz Eugen olyan állapotban volt, hogy mindegyik magának akarta. Végül a 'győztes' nevűt egy kalapból választották ki. Így került a Prinz Eugen 1945 december 13-án az Egyesült Államok haditengerészetéhez, mely 1946 január 5-én átvette a szolgálatba.

USS Prinz Eugen IX-300

A hajót először Bostonba, majd Philadelphiába vitték. Itt a hajó berendezéseit az amerikai szakemberek átvizsgálták.

Az 'A' légvégtoronyból eltávolították a csöveket további vizsgálatra.

A Prinz Eugen ezután a Panama csatornában ájt a Csendes-óceánra káldik. A 'szerencsés hajó' szerencsése itt sajna végzet. 1946 június 9.-én a Bikini atoll-ra került, ahol egyike lett azoknak a hajóknak, melyeket atombomba tesztekhez használtak fel. Az első tesztre 1946 június elsején került sor. Egy B-29-es bombázó atombombát dobott a tesztflottára. A Prinz Eugen ezt még kis sérülésekkel megőszta, noha a hajótest radioaktív volt és védőruha nélkül nem lehetett tább a fedélzetre lépni.

A tesztflotta elhelyezése a második robbantás sorában.

A második teszt 1946 június 25.-én történt. Ez vezálati robbantás volt és ez a hajó súlyos sérüléseket okozott. A hajótest illesztése megroppantak és számos rés keletkezett, melyeken át vezákerült a hajóba. Ez vezetett oda, hogy december 21.-én egy vihar során a hajó amógy is sérült a tesztflotta vezádukt és a hajó lassan felélt a Kwajalein lagúnában, ahová a tesztek után vitték. A roncs a mai napig ott található a lagúnában. Olyan helyen slyedt el, hogy a tesztflotta hajtás része a kormánylapáttal és a hajócsavarokkal együtt kilátszik a vízben. A roncs azonban igen rossz állapotban van. Noha egy 1974-es felmérés szerint a sugárzás a hajó annyira lecsökkent, hogy védőruha nélkül is meg lehet keláteni, ezt mégsem ajánlják. Fennáll a veszélye ugyanis, hogy fejjel lefelé hajó rozsdásodás felápmátmónye egyszer csak nem bírja tovább a terhelést és ásszerogy. A német tengervadászok kérésére 1978-ban a jobboldali hajócsavart eltávolították a roncsról és námetországi kikötőbe, ahol Kielben a tengervadászok emlékmóvát dászáti.

A felborult Prinz Eugen

Á

A cikk elején és a cikkben is tábbszár említtem, hogy a Prinz Eugen-t 'szerencsés hajó'-nak hávták. Hogy miért? Nos, nem slyesztett el egyetlen ellenséges hajó sem. A Bismarck-al végzett akció n kávé a hajó jelentésebb hadmóveletben az ellenség ellen nem is vett részt. Még a 'csatornafutam' is inkább taktikai móveletnek tekinthető, morális gyázelmet hozott a námeteknek. Hájt akkor miért hávták ágy? Azért, mert gyakorlatilag a námet flotta egye nagy felszáni egysége volt, mely jáformáján sártetlenül ártte meg a háború végéig. Ez pedig a kárrálmónyeket figyelembe véve talán tább volt mint szerencse.

Felhasznált háttéranyag: www.prinzeugen.com Warship Pictorial 21-es szájm: Kriegsmarine Prinz Eugen